

Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om vissa ersättningar inom folkhälsoområdet för år 2008

Bakgrund

Riksdagen har sedan budgetåret 1986/87 årligen anvisat särskilda medel för insatser mot hiv/aids. Från och med år 1998 delades anslaget för det förebyggande hiv/aids-arbetet upp i ett anslag som disponerats av Statens folkhälsoinstitut och ett anslag som via Finansdepartementet fördelats direkt till kommuner och landsting i de tre storstadsregionerna.

För att möjliggöra en samlad uppföljning av de hivpreventiva insatser som sker på statsbudgeten beslutade riksdagen att 90 miljoner kronor år 2006 skulle föras över från utgiftsområde 25, anslag 48:2 Bidrag till särskilda insatser inom vissa kommuner och landsting, till utgiftsområde 9, anslag 14:1 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar. Merparten av dessa medel var avsedda för att betala ut vissa statsbidrag i enlighet med en överenskommelse mellan staten samt Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet om vissa ersättningar inom folkhälsoområdet.

I överenskommelsen för år 2006 fastslogs att parterna inför år 2007 skulle göra en genomgång av den befintliga bidragsgivningen samt en grundlig översyn av vilka prioriteringar och vilka kriterier som skall gälla för de insatser som från och med år 2007 bör finansieras via de statliga medlen för insatser riktade mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar.

I överenskommelsen för 2007 enades parterna om att överenskommelsen skall ligga på en övergripande principiell och strategisk nivå och vara inriktad på att identifiera angelägna utvecklingsbehov och andra insatser som kan bidra till att det övergripande målet och de tre delmålen avseende hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar uppfylls. I 2007 års överenskommelse fastslogs vidare att perspektivet skall vara flerårigt och att parterna avser att årligen fastställa vilka prioriteringar och villkor som skall gälla för bidraget. Prioriteringarna skall styras av de utvecklingsbehov som gemensamt identifieras utifrån eventuella förändringar i den epidemiologiska situationen samt utifrån de resultat som uppföljning och utvärdering av befintliga insatser visar.

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen tagit fram ett underlag om anslaget 14:1 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar (S2007/4722/FH). Socialstyrelsen har även redovisat (S2007/6918/FH) de uppdrag som myndigheten fick med anledning av överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om vissa ersättningar inom folkhälsoområdet för år 2007.

För år 2007 uppgick anslaget 14:1 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar till 151 937 000 kronor. I budgetpropositionen för år 2008 föreslog regeringen att avsätta 145 607 000 kronor till anslaget. De medel som används för bidrag till ideella organisationer som bedriver verksamhet riktad till homo- och bisexuella samt transpersoner föreslogs i budgetpropositionen för år 2008 att fr.o.m. 2008 överföras till utgiftsområde 13, anslag 10:2 Integrationsåtgärder. Anslaget minskas därmed med 6 330 000 kronor.

Överenskommelse

Utgångspunkter

- Överenskommelsen för år 2008 mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting omfattar 95 000 000 kronor.
- Överenskommelsen omfattar stimulansåtgärder samt stöd till viss verksamhet av riksintresse och stöd till viss verksamhet till nytta för flera regionala huvudmän. Statsbidragets inriktning bör komplettera de olika huvudmännens satsningar inom ordinarie verksamhet. Överenskommelsen utgår från ansvarsfördelningen enligt gällande lagar och bestämmelser som styr den ordinarie verksamheten.
- De aktörer som kan få del av det statsbidrag som fördelas enligt överenskommelsen är landsting, kommuner samt frivilligorganisationer på regional och lokal nivå.
- Genom tydliga riktlinjer för övergripande beskrivning av verksamheter aktuella för statsbidrag genom överenskommelsen samt för ansökningsförfarandet säkerställs att den verksamhet som skall bedrivas är förankrad i huvudmännens övriga ordinarie verksamhet.
- Regionalt och lokalt samråd och samverkan skall stimuleras.

Verksamheter av riksintresse

Parterna är överens om att vissa verksamheter som bedrivs i storstadsregionerna för att motverka hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar kan anses vara av riksintresse, det vill säga att de har stor betydelse för smittskyddet som helhet i riket. Den verksamhet som är av riksintresse för smittskyddet i landet skall därför kunna komma i fråga för statsbidrag enligt överenskommelsen. Med riksintresse menas här dels försöksverksamhet som kan anses ha kunskapsgenererande effekt till nytta för hela landet och dels ordinarie verksamhet som till betydande del har riksupptag, dvs. dit exempelvis patienter/klienter från hela landet vänder sig.

Parterna är överens om att under år 2008 avsätta 45 000 000 kronor för vissa verksamheter av riksintresse som bedrivs i Stockholms kommun, Stockholms läns landsting, Göteborgs kommun, Landstinget i Västra Götalands län, Malmö kommun samt Skåne läns landsting. Medel kan utgå till verksamhet av riksintresse som bedrivs av huvudmännen i egen regi eller i form av stöd från huvudmännen till ideella organisationer eller liknande.

De huvudmän som önskar att ta del av medlen skall, enligt de anvisningar som Socialstyrelsen anger, inkomma med en övergripande beskrivning för hur medlen skall användas. Den övergripande beskrivningen skall redogöra för:

- hur den föreslagna verksamheten relaterar till delmålen och det övergripande målet för den nationella hivpolitiken,
- hur den föreslagna verksamheten har aktivt stöd i landstinget eller kommunen,
- hur verksamheten relaterar till vad huvudmännen i övrigt gör inom området samt
- hur verksamheter av nationellt intresse inom storstadsområdena långsiktigt skall bevaras och/eller utvecklas.

Stödet till verksamheter av riksintresse skall under år 2008 fördelas enligt de principer låg till grund för den fördelningsnyckel som gällde för 2007 års fördelning av särskilda medel för hivpreventivt arbete i storstadsregionerna. Inför 2009 års överenskommelse kommer nya former för fördelningen att gälla baserade på Socialstyrelsens och Sveriges Kommuner och Landstings slutsatser rörande att, förutom via en fördelningsnyckel, kunna fördela riktade bidrag till verksamheter av riksintresse.

Parterna är överens om att det inom ramen för överenskommelsen skall ingå bidrag till insatser för barn som är hivsmittade eller barn med anknytning till personer som är hivsmittade, som till exempel den verksamhet som genomförs inom ramen för hivskolan vid Karolinska Institutet i Huddinge. För 2008 bör även medel kunna tilldelas till stöd för att utveckla ett nationellt resurscentrum, i anslutning till någon befintlig verksamhet, för insatser som rör barn som är hivsmittade eller barn med anknytning till personer som är hivsmittade.

Parterna är vidare överens om att det inom ramen för överenskommelsen skall ingå stöd till lokala ideella organisationer som bedriver verksamhet av riksintresse.

Parterna är även överens om att det stöd som utbetalas till insatser av riksintresse i storstadsregionerna bör bli föremål för samma uppföljning och utvärdering som övriga medel som omfattas av överenskommelsen. Av medlen skall max fem procent avse uppföljning av verksamheten. Uppföljningen skall göras i enlighet med de anvisningar som tas fram av Socialstyrelsen i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

Regionala kunskapscentrum och insatser för kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling samt samordning med intresse för fler än en huvudman

Samarbete mellan olika huvudmän för kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling mellan inblandade aktörer är grundläggande för ett framgångsrikt förebyggande arbete. Frågor som olika huvudmän kan ha behov att samarbeta kring kan röra utveckling av verksamheter, implementering, uppföljning och utvärdering och rapportering av olika insatser.

Parterna är överens om att under år 2008 avsätta 5 miljoner kronor för insatser inom kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling.

Inom ramen för medlen skall det under 2008 även finnas möjlighet att söka pilotmedel för att genomföra ettåriga förstudier rörande möjligheten att etablera eller vidareutveckla regionala kunskapscentrum. Det regionala kunskapscentrumet skall utgå från regionens behov av:

- stöd och samordning för kunskapsuppbyggnad, utveckling av utbildningsmaterial, datainsamling, uppföljning och utvärdering samt kunskapsåterföring rörande primärprevention inom hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar,
- stöd och samordning för att säkerställa en god kunskapsnivå hos alla huvudmän rörande bemötandefrågor av personer som lever med hivinfektion,
- forskning och utveckling inom området genom relevant forskningsanknytning (folkhälsovetenskap, samhällsmedicin och relevanta medicinska specialiteter) och samverkan med vetenskaplig expertis samt
- tvärsektoriell och tvärvetenskaplig samverkan i det förebyggande arbetet.

Förslag till förstudier rörande regionala kunskapscentrum som tydligt visar på nära samverkan mellan landsting och kommuner skall prioriteras. Genom samverkan med ideella organisationer kan dessa förstärka och komplettera samhällets övriga insatser mot hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar. Möjligheten att utse en nätverksfunktion med syfte att stödja samordning mellan inblandade aktörer samt en gemensam kontaktpunkt för det regionala kunskapscentrumet skall undersökas. Det är av vikt att dessa funktioner är centralt placerade i organisationen. Socialstyrelsen skall stödja genomförandet av förstudierna.

intresse för fler än en huvudman görs enligt de anvisningar som Socialstyrelsen anger. Den övergripande beskrivningen i ansökan skall redogöra för:

- hur den föreslagna verksamheten relaterar till delmålen och det övergripande målet för den nationella hivpolitiken,
- hur den föreslagna verksamheten har aktivt stöd i landstinget eller kommunen,
- hur verksamheten relaterar till vad huvudmännen i övrigt gör inom området samt
- hur insatser för kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling med intresse för fler än en huvudman långsiktigt skall bevaras och/eller utvecklas.

En uppföljning av verksamheten skall ske. Av de sökta medlen skall max fem procent avse uppföljning av verksamheten. Uppföljningen skall göras enligt de anvisningar som tas fram av Socialstyrelsen i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

Tidsbegränsade satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov

Parterna är överens om att avsätta 45 000 000 kronor för tidsbegränsade satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov. Dessa medel kan sökas av alla landsting och kommuner. Medel kan utgå till tidsbegränsade satsningar som bedrivs i huvudmännens regi eller till tidsbegränsade satsningar som bedrivs av andra aktörer med stöd från huvudmännen.

De insatser som ideella organisationer bidrar med i arbetet för att motverka hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar är av stor betydelse. Statsbidraget är avsett för förebyggande åtgärder riktade mot hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar och bör inte, även om det kan innebära konsekvenser för vissa ideella organisationer, finansiera annan ordinarie verksamhet. Från och med år 2008 kan via överenskommelsen enbart verksamhetsbidrag och projektbidrag utgå till ideella organisationer. Organisationsbidrag till ideella organisationer kan beslutas av kommuner och landsting i särskild ordning. Vissa omkostnader för lokaler och personal bör dock kunna finansieras inom ramen för överenskommelsen för den del som avser hiv/STI-förebyggande verksamhet.

Det är vidare av vikt att de lokala och regionala huvudmännen tar ansvar för att stödet till de ideella organisationerna kompletterar huvudmännens verksamhet. Parterna vill stimulera de lokala och regionala huvudmännen att agera samordnat i förhållande till de ideella organisationerna inom sitt område. Ansökningar som ger uttryck för ett samordnat arbetssätt mellan flera huvudmän och/eller ideella organisationer, till exempel genom ett gemensamt ansökningsförfarande, bör ges företräde.

Ansökan om statsbidrag för år 2008 görs enligt de anvisningar som Socialstyrelsen anger. Den övergripande beskrivningen i ansökan skall redogöra för:

- hur den föreslagna verksamheten relaterar till delmålen och det övergripande målet för den nationella hivpolitiken,
- hur den föreslagna verksamheten har aktivt stöd i landstinget eller kommunen,
- hur verksamheten relaterar till vad huvudmännen i övrigt gör inom området samt
- hur satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov långsiktigt skall bevaras och/eller utvecklas.

En uppföljning av verksamheten skall ske. Av de sökta medlen skall max fem procent avse uppföljning av verksamheten. Uppföljningen skall göras i enlighet med de anvisningar som tas fram av Socialstyrelsen i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

Parterna är överens om att under år 2008 avsätta medel för projekt inom följande områden:

- a) *Insatser riktade till asylsökande och nyanlända invandrare*
Insatserna syftar till att stimulera insatser inom ramen för befintlig reglering.
- b) *Insatser för att öka tillgänglighet till testning och rådgivning*
- c) *Insatser för ökat stöd till familjer med hivsmittade samt insatser mot diskriminering och stigmatisering*
- d) *Insatser för att öka hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera hälsofrämjande och förebyggande åtgärder relaterade till hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar*
- e) *Insatser för att minska förekomsten av oskyddat sex, för att förebygga förekomsten av klamydia och andra sexuellt överförbara sjukdomar samt oönskade graviditeter*

Uppföljning och utvärdering

Parterna är överens om att regelbunden och systematisk uppföljning och analys av de verksamheter som finansieras inom ramen för överenskommelsen är grundläggande för att insatserna skall kunna bidra till att uppfylla det övergripande målet och de tre delmålen i den nationella hivpolitiken avseende hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar. Uppföljning av de verksamheter som har fått statsbidrag genom överenskommelsen skall göras i enlighet med de anvisningar som tas fram av Socialstyrelsen i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

Socialstyrelsen ansvarar för att ta fram och genomföra en samlad strategi för uppföljning och utvärdering för att en regelbunden och systematisk uppföljning och analys av hela området skall kunna genomföras. Utgångspunkten bör vara att samtliga projekt som erhåller statsbidrag enligt överenskommelsen skall bli föremål för en [extern] utvärdering vart tredje år. För tidsbegränsade projekt som löper under period om två år eller kortare genomförs utvärderingen i samband med att projektet slutförs. Maximalt fem procent för utvärdering skall ingå i projektens totala budget. Socialstyrelsen skall tillse att metoderna för uppföljning och utvärdering utformas så att de samtidigt tillgodoser kravet på nationell jämförbarhet och kravet på att de lätt går att använda i huvudmännens löpande verksamhet. Uppföljningen av genomförd verksamhet skall även återkoppla till huvudmännens ansökningar av medel.

Administrativa frågor

Socialstyrelsen beslutar om vilka ansökningar inom respektive område ovan som skall beviljas medel inom den ram som avsatts i överenskommelsen.

Om ansökningar som motsvarar de medel som anges i överenskommelsen ej inkommit till Socialstyrelsen vid ansökningstillfället alternativt efter begäran om kompletteringar eller om ansökningen ej bedömts ha tillräcklig kvalitet får Socialstyrelsen besluta att utnyttja dessa medel till andra insatsområden som anges i överenskommelsen. Socialstyrelsen skall i dessa fall främst utnyttja medlen till insatser inom de områden som anges i Tidsbegränsade satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov.

fall främst utnyttja medlen till insatser inom de områden som anges i Tidsbegränsade satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov.

Vidare utredningsbehov

Parterna är överens om att följande områden behöver utredas ytterligare inför 2009 års överenskommelse.

a, Personer från högendemiska områden

Socialstyrelsen bör få i uppdrag att inom ramen för tidsbegränsade satsningar stimulera till ytterligare insatser på lokal nivå för att få fler huvudmän att intressera sig för insatser riktade till personer från högendemiska områden.

b, Ideella organisationer

Socialstyrelsen bör få i uppdrag att noga bevaka eventuella konsekvenser för de ideella organisationerna inom området rörande de nya formerna för organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag.

Godkännande av överenskommelsen

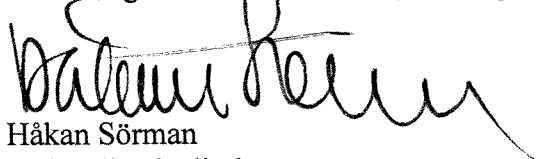
Överenskommelsen blir giltig när den godkänns av regeringen och av styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting och under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2008, utgiftsområde 9, anslag 14:1.

För staten genom Socialdepartementet

Ragnwi Marcelind
statssekreterare

För Sveriges Kommuner och Landsting

Håkan Sörman
verkställande direktör